

УДК 691.7:339.13.017

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Інна Корсун,

канд. екон. наук, доцент кафедри економічної
теорії, обліку та оподаткування доцент,

Марія Потьомкіна,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Сучасний світ бізнесу характеризується надзвичайною складністю та динамічністю. Ефективність управлінських рішень, які приймаються в таких умовах, безпосередньо залежить від повноти, релевантності та достовірності інформації, на основі якої вони формуються. Фінансова звітність, як один із головних інформаційних ресурсів підприємства, відіграє ключову роль у процесі прийняття управлінських рішень. Вона дозволяє не лише оцінити поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання, але й виявити тенденції його розвитку, спрогнозувати майбутні результати діяльності, визначити потенційні ризики та можливості.

Фінансова звітність являє собою сукупність форм звітності, складених на основі даних бухгалтерського обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан підприємства у зручній і зрозумілій формі для прийняття управлінських рішень. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова звітність підприємства включає баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності [1].

Вітчизняний досвід показує, що інформація, яка міститься у фінансовій звітності, часто виявляється недостатньою для прийняття ефективних управлінських рішень. Причиною такого стану речей є низка факторів, серед яких можна виділити: регламентований характер фінансової звітності, орієнтацію на задоволення інформаційних потреб переважно зовнішніх користувачів, обмеженість звітних показників, недостатнє розкриття інформації про ризики діяльності підприємства, відсутність необхідних аналітичних розрізів.

Особливої уваги заслуговує питання достовірності інформації, що міститься у фінансовій звітності. У своїх дослідженнях Джозеф Стігліц наголошує на тому, що інформаційна асиметрія призводить до того, що одні учасники ринку володіють більшою інформацією, ніж інші, що може

спричинити прийняття неефективних рішень і навіть провали ринку [2, с. 56]. У контексті фінансової звітності проблема інформаційної асиметрії проявляється у можливості маніпулювання даними з боку менеджменту компанії з метою покращення сприйняття результатів діяльності зовнішніми користувачами.

Для подолання інформаційної асиметрії та підвищення достовірності фінансової звітності використовуються різні механізми. Один із найважливіших – це аудит фінансової звітності, який здійснюється незалежними аудиторами. Крім того, важливу роль відіграють внутрішні контрольні процедури, корпоративне управління, регуляторні вимоги та професійна етика бухгалтерів.

Варто зазначити, що фінансова звітність виступає інформаційною базою для прийняття управлінських рішень різними групами користувачів. Для внутрішніх користувачів (менеджерів різних рівнів, власників) вона слугує основою для оцінки ефективності діяльності підприємства, визначення напрямків оптимізації бізнес-процесів, планування майбутньої діяльності. Зовнішні користувачі (інвестори, кредитори, партнери, державні органи) використовують фінансову звітність для оцінки інвестиційної привабливості, кредитоспроможності, надійності підприємства як партнера, відповідності його діяльності законодавчим вимогам.

Кожна група користувачів має свої інформаційні потреби, які можуть суттєво відрізнятись. Наприклад, інвесторів насамперед цікавить рентабельність діяльності, дивідендна політика, зростання вартості підприємства. Кредитори звертають увагу на платоспроможність, ліквідність активів, структуру капіталу. Менеджерів цікавлять показники ефективності використання ресурсів, досягнення стратегічних і тактичних цілей, порівняння планових і фактичних результатів.

З метою задоволення різноманітних інформаційних потреб користувачів доцільним є розширення змісту фінансової звітності шляхом включення додаткових форм і розшифровок. Зокрема, корисною може бути інформація про показники в розрізі сегментів діяльності, географічних регіонів, груп продуктів. Також важливо надавати інформацію не лише про історичні показники, але й про прогностичні значення, плани, стратегічні цілі компанії.

У табл. 1 наведено основні групи користувачів фінансової звітності та їхні інформаційні потреби.

Таблиця 1

Користувачі фінансової звітності та інформаційні потреби

Група користувачів	Інформаційні потреби	Ключові показники
Власники, акціонери	Оцінка ефективності вкладеного капіталу, визначення розміру дивідендів, перспективи розвитку підприємства	Чистий прибуток, рентабельність власного капіталу, дивідендна доходність, показники зростання вартості компанії
Менеджери	Оцінка результатів діяльності, виявлення проблем, пошук шляхів оптимізації бізнес-процесів, планування	Рентабельність діяльності, показники ефективності використання ресурсів, відхилення від плану, динаміка основних показників

Інвестори	Оцінка інвестиційної привабливості, ризиків інвестування, потенціалу зростання	Рентабельність інвестицій, фінансова стійкість, показники зростання, якість корпоративного управління
Кредитори	Оцінка кредитоспроможності, ризиків неповернення коштів	Ліквідність, платоспроможність, структура капіталу, грошові потоки
Партнери	Оцінка надійності підприємства як партнера	Платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність
Державні органи	Контроль за дотриманням законодавства, визначення сум податкових платежів	Доходи, витрати, прибуток, податкові зобов'язання

Значущим аспектом підвищення якості фінансової звітності як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень є її інтеграція з управлінським обліком. Управлінський облік, на відміну від фінансового, не має чіткої регламентації і спрямований на задоволення інформаційних потреб внутрішніх користувачів. Він дозволяє формувати інформацію в різних аналітичних розрізах, з будь-яким ступенем деталізації, з урахуванням стратегічних цілей підприємства.

Інтеграція фінансового та управлінського обліку може здійснюватися шляхом використання єдиної облікової системи, яка дозволяє накопичувати і обробляти інформацію в різних аналітичних розрізах залежно від потреб користувачів. Такий підхід забезпечує узгодженість даних фінансового та управлінського обліку, підвищує оперативність і достовірність інформації, сприяє оптимізації облікового процесу.

У контексті формування фінансової звітності як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень важливо враховувати і міжнародний досвід. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) спрямовані на забезпечення прозорості, порівнянності та зрозумілості фінансової інформації для широкого кола користувачів. Вони ґрунтуються на принципах, а не на жорстких правилах, що дозволяє враховувати специфіку діяльності конкретного підприємства і забезпечувати найбільш повне розкриття інформації.

Застосування МСФЗ українськими підприємствами має низку переваг: підвищення інвестиційної привабливості, можливість виходу на міжнародні ринки капіталу, підвищення прозорості та інформативності звітності. Разом з тим, перехід на МСФЗ супроводжується і певними труднощами: необхідністю підготовки кваліфікованих кадрів, зміною інформаційних систем, додатковими витратами [3].

На сучасному етапі розвитку бізнесу все більшого значення набуває нефінансова інформація – дані про екологічні, соціальні аспекти діяльності підприємства, корпоративне управління (ESG-фактори). Зазначені фактори суттєво впливають на вартість підприємства, його репутацію, можливості залучення фінансування. Тому розкриття нефінансової інформації стає важливим доповненням до традиційної фінансової звітності.

ESG-фактори виступають ключовими індикаторами сталого розвитку підприємства та демонструють потенціал довгострокового створення цінності. Екологічний компонент відображає вплив підприємства на природне середовище, включаючи викиди парникових газів, використання ресурсів, управління відходами, заходи з енергоефективності. Соціальний компонент охоплює відносини з працівниками, клієнтами, постачальниками, місцевими громадами, питання різноманітності, інклюзивності, дотримання прав людини, трудових стандартів. Управлінський компонент стосується структури корпоративного управління, етичних практик, системи внутрішнього контролю, прозорості діяльності, політики винагород керівництва [4].

В Україні процес інтеграції ESG-факторів до корпоративної звітності знаходиться на початковому етапі. Втім, у контексті євроінтеграційних процесів та необхідності залучення міжнародного фінансування, українські підприємства демонструють зростаючий інтерес до впровадження кращих практик ESG-звітності.

Інтегрована звітність, яка поєднує фінансову та нефінансову інформацію, дозволяє користувачам отримати більш повне уявлення про діяльність підприємства, його бізнес-модель, стратегію, ризики та можливості. Вона спрямована на висвітлення процесу створення вартості в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Отже, формування фінансової звітності як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень є складним процесом, який повинен враховувати інформаційні потреби різних груп користувачів, забезпечувати достовірність і повноту інформації, відповідати вимогам нормативних документів. Підвищення якості фінансової звітності сприятиме прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень, що, в свою чергу, позитивно вплине на ефективність діяльності підприємства. Інформація – невід’ємний елемент ефективного функціонування ринків; без достовірної і доступної інформації неможливе прийняття оптимальних економічних рішень. Тому забезпечення якості фінансової звітності є необхідною умовою ефективного функціонування як окремих підприємств, так і економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 28.03.2025).
2. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектора / пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. Київ: Основи, 1998. 854 с.
3. Khan, Mozaffar and Khan, Mozaffar and Serafeim, George and Yoon, Aaron, Corporate Sustainability: First Evidence on Materiality. *The Accounting Review*, 2016. Vol. 91, No. 6, pp. 1697-1724., Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2575912> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2575912> (дата звернення: 28.03.2025).

4. Hassani BK, Bahini Y. Relationships between ESG Disclosure and Economic Growth: A Critical Review. Journal of Risk and Financial Management. 2022. 15(11):538. <https://doi.org/10.3390/jrfm15110538> (дата звернення: 28.03.2025).

УДК 657.421

ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ АКТИВІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Вікторія Шовківська,

канд. екон. наук, доцент кафедри економічної
теорії, обліку та оподаткування,

Анастасія Носон,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Облік і
аудит», спеціальність 071 «Облік та оподаткування»

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Кожне підприємство у процесі своєї діяльності активно використовує довгострокові активи. Питання обліку необоротних активів та відображення їх даних у фінансовій звітності є важливим і актуальним. Аналіз міжнародного досвіду необхідний для гармонізації облікових процесів та фінансової звітності в Україні з міжнародними принципами та стандартами.

Для ефективного функціонування підприємства важливо мати не лише поточні активи, але й довгострокові активи, до яких належать основні засоби, а також матеріальні та нематеріальні активи, які використовуються протягом тривалого часу. У деяких країнах ці активи називають необоротними, позаоборотними, постійними або капітальними [1].

Зазвичай у більшості країн необоротні активи класифікуються на три основні групи: матеріальні довгострокові активи, нематеріальні довгострокові активи та довгострокові фінансові інвестиції. Наприклад, у США природні ресурси виділяються в окрему категорію через свої унікальні характеристики [2].

Згідно з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО), будь-який актив для його відображення в обліку повинен відповідати двом критеріям:

- 1) приносити економічну вигоду підприємству в майбутньому;
- 2) мати можливість достовірно визначити його вартість.

Крім того, основні засоби повинні відповідати додатковим вимогам. Зокрема, за п. 6 МСБО 16 «Основні засоби», основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання у виробництві або наданні послуг, оренди іншим особам або для адміністративних цілей, з терміном використання понад один період [3].

Основними нормативними документами, які регламентують облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних